

3000
sun hours
a year;

an opportunity for you!

The **Dynaf** engineers design your custom made 'Solar by Dynaf' solar system, using the best available and possible solutions and brands of solar panels, inverters, batteries and switchgear, geared to your situation.

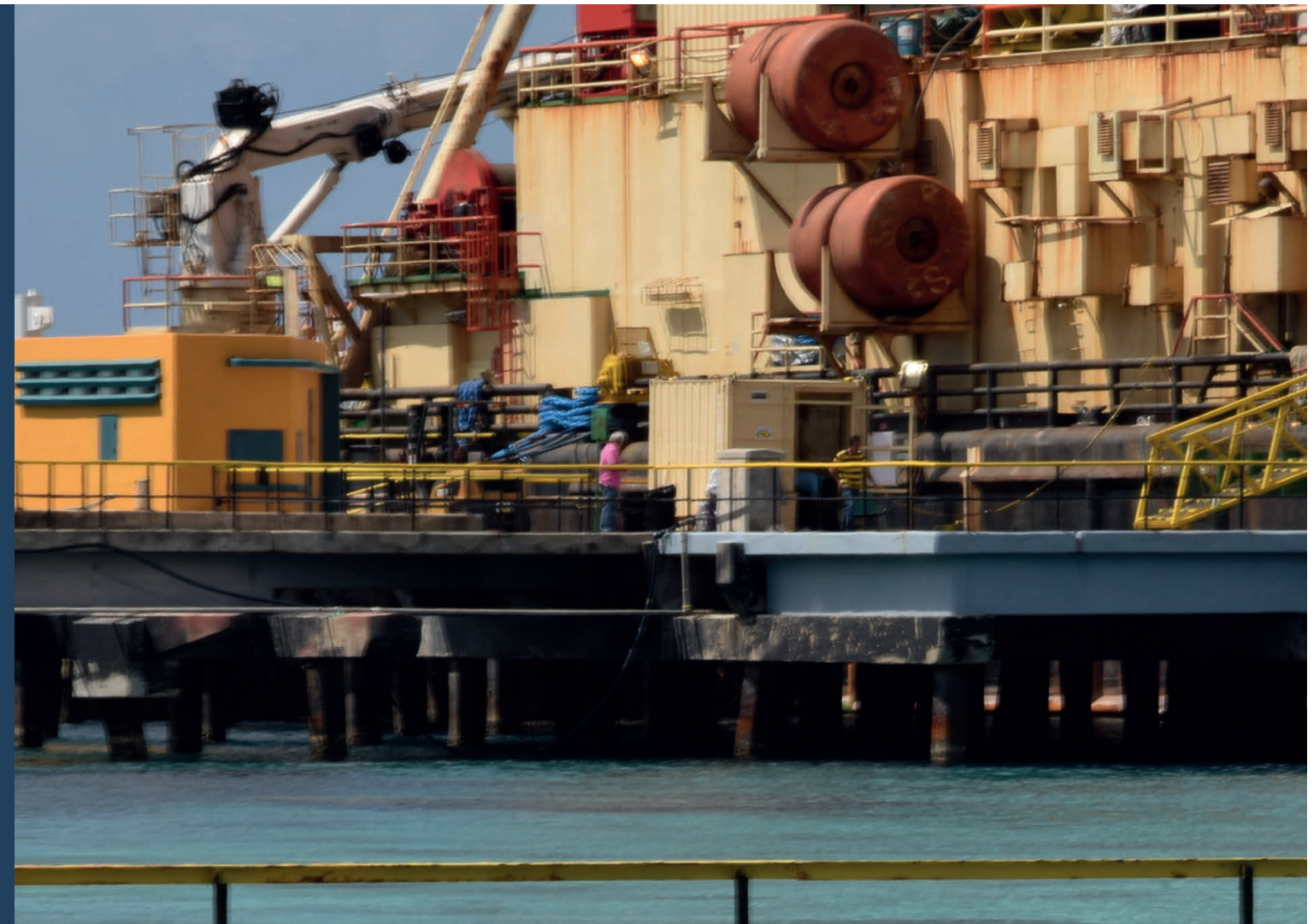
The Dynaf Group has built a track record in the Caribbean with residential and business clients who use storage systems as a way to be independent from the electricity grid. Sometimes combined with a Dynaf generator.

DUUR ZAAM HEIDS KEUZES

Duurzaamheid heeft betrekking op veel aspecten zoals milieu, werkgelegenheid, economie en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Coaching magazine legde aan vertegenwoordigers van verschillende partijen een aantal confronterende foto's voor en stelde hen de volgende vragen:

- ▷ Welke duurzaamheidskeuzes hebben betrekking op deze situatie?
- ▷ Wat zijn de gevolgen als je deze keuzes niet maakt?
- ▷ Wie dient het voortouw te nemen om van plan tot actie te komen?

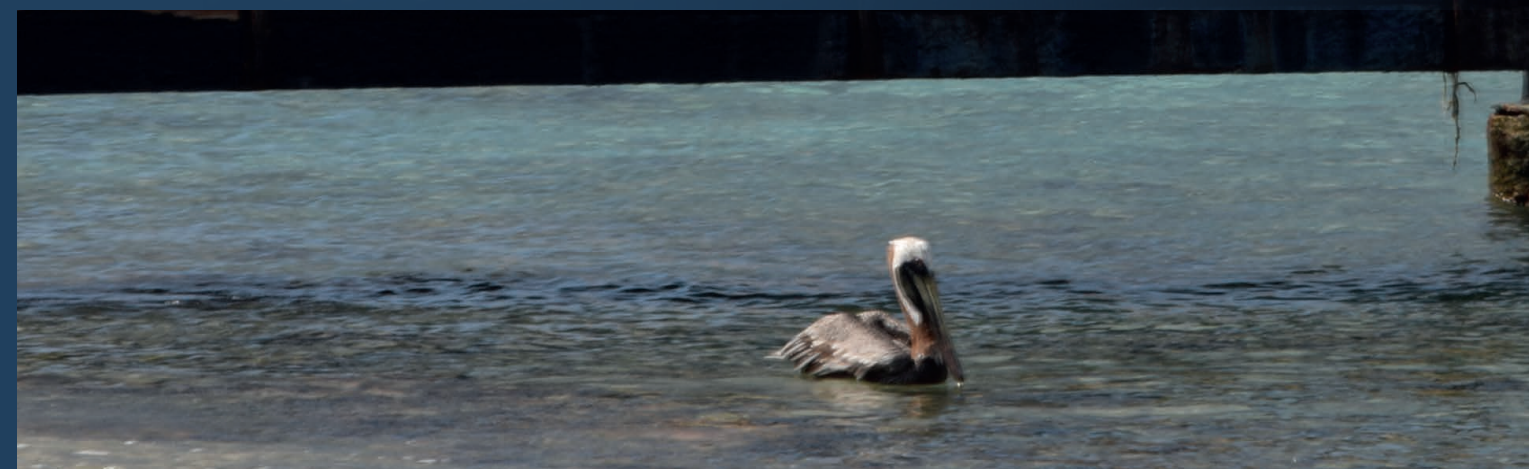
Tekst Gofrie van Lieshout
Beeld Discovering Curaçao

De meningen zijn verdeeld over veel zaken. Het breed meewegen van belangen en visies draagt bij aan de discussie over de toekomst, maar tegelijkertijd betekent dit dat het voor organisaties moeilijk blijkt om met eenduidige, gedragen standpunten naar buiten te treden. Een aantal van hen konden of wilden om die reden dan ook niet op het verzoek van Coaching ingaan om een reactie te geven voor publicatie.

De reacties die Coaching magazine mocht optekenen, zijn afkomstig van:

- Dhr. Alvin Daal, jurist, bedrijfskundige, Kabinetschef minister van Gezondheid, Milieu en Natuur
- Dhr. Cor Hameete, hoofd afdeling NME (Natuur en Milieu Educatie) Carmabi
- Dhr. Edgar Andres Leito, lid Economenclub DCE en milieu-activist Movementu Solushon Isla

Pletterijweg z/n, Parera, Curaçao
T: +5999 736 3299
Open: Mon - Fri 8:00-17:00
www.dynaf.com
info@dynaf.com
Follow DynafGroup f @

Dynaf
it's all about power

Vervuiling & milieu

Welke keuzes moeten worden gemaakt om de vervuiling die onze natuur bedreigt, tegen te gaan?

Daal: 'Olievervuiling is langzamerhand een van de grootste bedreigingen die er op aarde bestaat voor de natuur. Daarom moeten wereldwijd afspraken gemaakt worden om geleidelijk aan olie en het gebruik daarvan te vervangen door natuurvriendelijke alternatieven.' Volgens Hameete is het een ongezien, maar groot probleem dat ons afvalwater niet via een rioolstelsel naar een rioolwaterzuivering gaat. In plaats daarvan wordt het afvalwater een koraal killer, dat wordt gedumpt aan de noordkant bij Shut of de grond insijpelt via de beerput. Leito is van mening dat er

een algemene omslag moet komen in het denken en doen van de hele bevolking om zo vlug mogelijk 'circulair' te leren handelen. Circulair in de zin dat we komen tot een maatschappij die minder consumeert, meer hergebruikt en recyclet.

Wat zijn de gevolgen als je deze keuzes niet maakt?

Het leefklimaat zal achteruitgaan, meent Leito, waardoor er alleen een 'groene' toekomst zal zijn voor de rijken, de eco-eliten. Ook Daal geeft aan dat het gevolg van het uitblijven van die keuzes ongetwijfeld zal leiden tot een verslechtering van het welzijn van de mens (minder natuur, minder frisse lucht) en uiteindelijk een drastische

achteruitgang van het menselijk leven betekent. Hameete: 'Door de toevoeging van grote hoeveelheden organische en anorganische stoffen (naast de micro-organismen) aan het zeewater raakt het ecosysteem uit balans. Bijvoorbeeld algen groeien overmatig en overwoekeren het koraal, waardoor het koraal sterft.'

Wie dient het voortouw te nemen om van plan tot actie te komen?

Eensgezind wordt als eerste de rol van de overheid genoemd. Voor het renoveren van de bestaande waterzuiveringsstations, maar ook voor het geven van voorlichting op bijvoorbeeld scholen. Leito: 'Ook burgerbewegingen dienen in actie te komen.'

Illegale dump van afval

Welke keuzes moeten worden gemaakt om het illegaal dumpen van afval tegen te gaan?

'Repressief heel zware boetes introduceren en ook werkelijk toepassen met genoeg milieu-agenten', is de korte, maar krachtige reactie van Leito. Daal vraagt zich af of mensen zich er niet van bewust zijn dat afval een economische waarde heeft en dat dit verduidelijkt zou moeten worden in een circulaire economisch perspectief. 'Er zal gezocht moeten worden naar beloningsstelsels, waarbij mensen beloond worden om afval te scheiden en aan te leveren voor recycling of verantwoord opbergen.' Hameete: 'Het lijkt wel of veel mensen denken dat afval dumpen legaal is, zolang je maar niet wordt betrapt. Selikor

doet wat het kan, maar is afhankelijk van de houding van de bevolking.'

Wat zijn de gevolgen als je deze keuzes niet maakt?

De meningen komen overeen; schade aan natuur en milieu als gevolg van het dumpen van afval betekent achteruitgang van ons leefklimaat. Toeristen zullen kiezen voor schone bestemmingen en eco-vakanties in *plastic-free* landen.

Wie dient het voortouw te nemen om van plan tot actie te komen?

Hameete: 'Wij zelf. Vraag aan degene die je afval meeneemt om de stortingsbon van de land fill. Als iemand je afval meeneemt voor een prijs die te mooi is om waar te

zijn, dan is het ook te mooi om waar te zijn. Als jouw afval ergens anders wordt gedumpt door een ander, blijft het toch jouw afval. Door educatie en informatie moeten mensen bewust worden van het feit dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen afval.' Daal en Leito zien ook een belangrijke rol voor de overheid weggelegd bij het economisch waarderen van afval en regulering van een beloningsstelsel. Echter wel samen met producenten van afval, de private sector en milieubewegingen. Leito: 'Er is een constante dialoog nodig, omdat er veel spanningsvelden zijn tijdens de transitie naar een volledig circulaire economie/gemeenschap.'

Traditionele visserij in het nauw

Welke keuzes moeten worden gemaakt om de traditionele sectoren landbouw en visserij te beschermen?

Daal meent dat er maatregelen genomen moeten worden om het visbestand op nieuw op peil te brengen zoals het instellen van no fishing zones, fish reproduction zones of het bevorderen van aquacultuur. Verder zal het toepassen van methoden voor organic farming bijdragen aan het beschermen en vruchtbaar maken van landbouwgronden en dient het gebruik van grondwater ontmoedigd te worden. Meer gezuiverd rioolwater of zeewater dient voor landbouw gebruikt te worden. Ook Hameete gelooft in het instellen van fish reproduction zones. 'Zeegebieden worden beschermd en er kan gevist blijven worden en door het herstellen van waterdammen wordt landbouwgrond weer bruikbaar. We moeten lokale producten

verkiezen boven import. Veel lekkerder ook.' Leito: 'Introductie van de filosofie van een blauwe (sustainable) economie. Wij zijn een klein eiland en ons economisch gebied in de zee is vele malen groter dan het gebied op land (444 vierkante km).'

Wat zijn de gevolgen als je deze keuzes niet maakt?

Als het evenwicht tussen lokale productie en import uit balans raakt, worden we volgens Hameete kwetsbaarder en nog meer afhankelijk van andere landen. We moeten meer van onze eigen kracht uitgaan. Daal: 'Afname van vissen en verslechtering van de voedselzekerheid'. Leito: 'Geen optimaal gebruik van je langdurige economische potentie en in de toekomst zware beperking van gezond, bruikbaar voedsel uit de zee, als we doorgaan met het 'kanibalisieren' van onze kust en overvisserij.'

Wie dient het voortouw te nemen om van plan tot actie te komen?

Volgens Leito vereist ook dit vraagstuk een gezamenlijke inspanning van de overheid, private sector en milieubewegingen. Vooral personen en instellingen die belangen hebben in zee en aan de kust dienen betrokken te worden. Hameete ziet ook een belangrijke taak voor het onderwijs weggelegd. 'Om een nieuwe generatie jonge mensen te interesseren voor lokale voedsel-innovatie, nieuwe technieken en nieuwe visies, gebruik makend van de wereldwijde interesse in het beperken van de ecologische footprint. Het sbo- en hbo-onderwijs moet toekomst-bestendige opleidingen aanbieden.' Daal voegt hier aan toe dat vissers en landbouwers actie moeten ondernemen, ondersteund door de overheid met aangescherpt beleid en handhaving van wet- en regelgeving.

Arbeidsomstandigheden en werkgelegenheid raffinaderij

Welke keuzes moeten worden gemaakt met betrekking tot de werkgelegenheid en arbeidsomstandigheden binnen de petrochemische industrie?

Daal is van mening dat de petrochemische industrie schoner moet gaan produceren door meer gebruik te maken van geavanceerde technologie. Voor eventueel verminderde werkgelegenheid komen functies terug in de ICT. Hameete: 'In de hele wereld haalt de duurzame energie de fossiele energie in. Duurzame energie wordt steeds goedkoper, de innovaties gaan steeds sneller. De economische wetten, de kosten dus, gaan het uiteindelijk winnen!' Leito: 'Stoppen en overgaan naar economische activiteiten die een hogere

toegevoegde waarde hebben voor de gemeenschap, dan een raffinaderij op een te groot stuk land met (ingebouwde) enorme ecologische vervuiling.'

Wat zijn de gevolgen als je deze keuzes niet maakt?

Hameete geeft aan dat het onontkoombaar is dat de duurzame energie het zal winnen van de fossiele energie en volgens hem houdt Curaçao tegen beter weten in vast aan een verdwijnende industrie. Zonder de eerder genoemde schonere productie zal volgens Daal de arbeidsproductiviteit afnemen. Leito benadrukt dat verdere opwarming van de atmosfeer zeer ingrijpende, negatieve gevolgen heeft voor alle leven op aarde en de verstoring

van de natuurlijke evolutie. In alle gevallen zal de werkgelegenheid verder afnemen.

Wie dient het voortouw te nemen om van plan tot actie te komen?

De exploitanten van petrochemische bedrijven, aldus Daal. Hameete: 'De overheid en de industrie zullen keuzes moeten maken die nu desastreus lijken, maar er uiteindelijk voor zorgen dat we niet wordt ingehaald door de feiten.' Evenals bij de andere vraagstukken geeft Leito aan dat niet één partij de kar moet trekken maar dat overheid, private partijen en milieubewegingen hier gezamenlijk verantwoordelijkheid moeten nemen. <